

Державна фіскальна служба України
Університет державної фіскальної служби України
Науково-дослідний інститут фіскальної політики

ПРОТИДІЯ МІНІМІЗАЦІЇ СПЛАТИ ПОДАТКІВ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ПРАКТИКА УКРАЇНИ

*Збірник матеріалів
II науково-практичного
круглого столу*

16–17 травня 2019 р.
м. Ірпінь

ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

ПРОТИДІЯ МІНІМІЗАЦІЇ СПЛАТИ ПОДАТКІВ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ПРАКТИКА УКРАЇНИ

Збірник матеріалів
II науково-практичного круглого столу до Дня науки
(м. Ірпінь, 16–17 травня 2019 р.)

**Ірпінь
2019**

УДК 336.221.4(477+100)(06)

ББК 65.261.4я431

П 83

Рекомендовано до друку

*Вченою радою Науково-дослідного інституту фіскальної політики
(протокол № 6 від 12.09.2019)*

Редакційна колегія:

Цимбал П. В., д.ю.н., професор (голова); **Коротун В. І.**, к.е.н., с.н.с. (заступник голови); **Брехов С. С.**, к.е.н. (заступник голови); **Нагорічна О. С.**, к.пед.н., с.н.с. (заступник голови); **Білецька Г. М.**, к.ю.н.; **Дейнека В. Ф.**; **Корень Н. В.**, к.е.н., с.н.с.; **Новицька Н. В.**, к.е.н.; **Подік І. І.**, к.е.н.; **Селезень П. О.**, к.ю.н., с.н.с.; **Федчук С. І.**, к.ю.н., с.н.с.; **Бундак М. М.**; **Габорах Т. А.**; **Гороховець Є. В.**; **Ковтунович Н. Л.**

П 83 Протидія мінімізації сплати податків: світовий досвід та практика України: збірник матеріалів II науково-практичного круглого столу (м. Ірпінь, 16–17 травня 2019 р.). Ірпінь: НДІ фіскальної політики, 2019. 187 с.

ISBN

Збірник містить матеріали II науково-практичного круглого столу «Протидія мінімізації сплати податків: світовий досвід та практика України», присвяченого Дню науки, що проходив 16–17 травня 2019 року на базі Науково-дослідного інституту фіскальної політики Університету державної фіскальної служби України.

Видання розраховане на широке коло читачів, які цікавляться окресленою проблематикою.

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів.

За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів.

УДК 336.221.4(477+100)(06)

ББК 65.261.4я431

© Науково-дослідний інститут фіскальної політики, 2019

© Університет державної фіскальної служби України, 2019

ЗМІСТ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО КРУГЛОГО СТОЛУ	9
Koren Nataliya METHODICAL PRINCIPLES OF ESTIMATION OF FISCAL RISKS IN THE TRANSFORMATIONAL SHIFTS	9
Батрак Тетяна Станіславівна ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ АКЦИЗНИМ ПОДАТКОМ ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ	12
Білецька Ганна Миколаївна, Ковтунович Наталія Леонідівна СЕРВІСНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ ПЛАТНИКІВ ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМІВ ПРОТИДІЇ МІНІМІЗАЦІЇ СПЛАТИ ПОДАТКІВ.....	15
Блищик Наталія Вікторівна МЕДІАЦІЯ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ СПОСІБ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ В УКРАЇНСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ.....	17
Борейко Наталія Миколаївна ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА ВИЯВЛЕННЯ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ З ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ.....	22
Борзенко Олена Олександрівна, Литвин Михайло Миколайович МАНІПУЛЯЦІЯ ДЕРЖАВНИМИ ПОДАТКАМИ – СТИМУЛЮВАННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ	27
Брехов Сергій Сергійович, Коротун Володимир Іванович ФОРМУВАННЯ ПІДХОДУ ДО УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НЕДОТРИМАННЯ ПЛАТНИКАМИ ПОДАТКІВ НОРМ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА В ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ	32
Ватагович Михайло Іванович СУЧАСНІ НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІСКАЛЬНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ПІДТРИМКИ ВИРОБНИКІВ	37
Гороховець Євген Вікторович, Бундак Марія Миколаївна АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ЕФЕКТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СЕРВІСНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ	40
Грушко Наталія Сергіївна СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ МЕДІАЦІЇ В ПОДАТКОВИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ.....	44

Твердун Сергій Олександрович ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА У КОНТЕКСТІ ПРОТИДІЇ УХИЛЕННЮ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	154
Тимченко Леонід Дмитрович MLI – ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК У БОРОТБІ З МІНІМІЗАЦІЄЮ СПЛАТИ ПОДАТКІВ.....	157
Тимченко Олена Миколаївна ПРОТИДІЯ МІНІМІЗАЦІЇ СПЛАТИ ПОДАТКІВ ЧЕРЕЗ РОЗСТРОЧЕННЯ АБО ВІДСТРОЧЕННЯ	160
Трубіна Марина Володимирівна СПИСАННЯ БЕЗНАДІЙНОГО ПОДАТКОВОГО БОРГУ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД	164
Федоришина Лариса Миколаївна СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОТИДІЇ МІНІМІЗАЦІЇ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ.....	168
Федчук Світлана Ігорівна ЗНАЧЕННЯ НАУКОВО-ЕКСПЕРТНИХ ВИСНОВКІВ У ПРОТИДІЇ МІНІМІЗАЦІЇ СПЛАТИ ПОДАТКІВ	171
Шкуренко Наталія Григорівна СЕРВІСНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ ПЛАТНИКІВ У ДЕРЖАВАХ ЄС ТА В УКРАЇНІ	174
Яроцька Тетяна Ростиславівна АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ ЩОДО ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ – ФІЗИЧНИХ ОСІБ З ВИСОКИМ РІВНЕМ ЧИСТОГО ДОХОДУ	178
Яроцька Тетяна Ростиславівна УПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ АВТОМАТИЧНОГО ОБМІНУ ФІНАНСОВОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ: ПОДАТКОВІ АСПЕКТИ ДЛЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ	183

Шкуренко Наталія Григорівна,
науковий співробітник,
НДІ фіскальної політики
Університету ДФС України

СЕРВІСНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ ПЛАТНИКІВ У ДЕРЖАВАХ ЄС ТА В УКРАЇНІ

Економічне зростання держави залежить від ефективної діяльності податкової системи країни, а стабільність податкових надходжень – від забезпечення фіскальними органами якісних умов організації адміністративних послуг та додаткових сервісів з обслуговування суб'єктів господарювання, зокрема надання послуг за допомогою електронних сервісів у реальному часі.

Крім того, пріоритетним напрямом діяльності податкових систем країн ЄС є її модернізація шляхом електронізації процесів у відносинах з платниками податків. Тому Державною фіскальною службою України особлива увага приділяється спрощенню процесів адміністрування, автоматизації взаємодії платників з податківцями та оптимізації робочого часу кожного платника з метою забезпечення повноцінного виконання своїх зобов'язань.

Зазначимо, що національним законодавством сервісне обслуговування платників податків трактується як надання адміністративних, консультаційних, довідкових, інформаційних, електронних та інших послуг, пов'язаних з реалізацією прав та обов'язків платника відповідно до вимог податкового та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючий орган. Також визначено, що до функцій фіскальних органів належить забезпечення розвитку, упровадження та технічне супроводження інформаційно-телекомунікаційних систем і технологій, автоматизація процедур, зокрема організація впровадження електронних сервісів для суб'єктів господарювання [1].

Тому на сьогодні з метою вдосконалення сервісного обслуговування та клієнтоорієнтованого підходу до платників податків Державною фіскальною службою України забезпечено надання послуг платникам засобами електронних сервісів та шляхом відкриття центрів обслуговування платників податків. Основними завданнями центрів є такі: надання адміністративних послуг та консультацій у найкоротший строк та за мінімальної кількості відвідувань суб'єктів звернень; приймання податкової та іншої звітності; поліпшення якості надання адміністративних послуг; інформування суб'єктів звернень про порядок надання адміністративних послуг, введені електронні сервіси ДФС [2]. Іншим засобом клієнтоорієнтованого підходу до суб'єктів господарювання є впровадження електронного кабінету платника податків.

Підкреслимо, що впровадження цього кабінету створило передумови до ефективної співпраці суб'єктів господарювання та органів фіскальної служби за допомогою засобів інформаційних технологій. Зміст електронного кабінету забезпечує платникам податків спрощення виконання своїх податкових зобов'язань, зокрема в частині подання заяв/запитів, подання декларації про майновий стан і доходи, сплати податків. Крім того, наявність податкового календаря створює передумови до уникнення як несвоєчасного подання звітних даних, так і сплати податкових зобов'язань, оскільки за його допомогою платнику зручно відслідковувати важливі дати.

Ураховуючи важливість надання якісного сервісу фіскальними органами платникам, доцільним буде огляд позитивного зарубіжного досвіду клієнтоорієнтованого підходу податкових служб в окремих країнах ЄС, територіально наближених до України у процесі взаємодії податківців з платниками.

Так, заслуговує на увагу підхід до сервісного обслуговування клієнтів Національною податковою адміністрацією Польщі, зокрема створено умови для клієнтів-інвалідів, якими передбачено допомогу глухонімим клієнтам, облаштування пандусами, розроблення інформаційних листівок шрифтом Брайля. Крім того, у більшості адміністрацій для клієнтів, які приходять з дітьми, наявні дитячі кімнати [3]. До електронних сервісів необхідно віднести електронну форму реєстрації підприємства, яка дозволяє подати заяву та пакет документів через Інтернет із обов'язковим використанням електронного підпису. Разом з тим на сьогодні Національна податкова адміністрація Польщі готує податкові декларації для всіх платників податків, проте, платник буде приймати самостійне рішення, використовувати цей документ чи готувати власний [4].

Водночас на потреби платників податків та підвищення рівня їх обслуговування спрямована робота також Служби державних доходів Латвії. Так, Службою доходів Латвії впроваджено Стандарт обслуговування платників податків у центрах обслуговування клієнтів, зокрема в адміністративних комплексах служби доходів, тобто надання всіх послуг Державною службою доходів здійснюється в одному місці [3]. Упроваджена система електронної декларації забезпечує фізичних та юридичних осіб можливістю подавати всі декларації з податків та інформацією, а також пропонує онлайн-послуги: електронні брошури із заробітної плати, різні типи звітів з даними служби доходів, наприклад інформацію про податковий статус. Також служба надає можливість клієнтам, метою яких є відкриття бізнесу, оцінити свої побажання

та можливості шляхом ознайомлення на сайті Служби державних доходів Латвії з першими кроками для майбутніх підприємців [5].

Податково-митний департамент Естонії для платників податків надає електронні послуги щодо перевірки наявності боргів за податками, номери платника податків в Естонії, дійсні номери платника ПДВ в іншій країні ЄС та номери EORI (EORI – система реєстрації та ідентифікації підприємств Європейського союзу), а також розрахункові рахунки та список некомерційних об'єднань, фондів та релігійних об'єднань, які мають пільги з прибуткового податку [6]. Крім того, департаментом Естонії в електронній сфері e-maksuamet/e-toll застосовується модернізований додаток декларацій, що міститься у рубриці «Декларації» та заповнюється трьома мовами: естонською, російською та англійською. Новаційною, на нашу думку, є адаптація додатка під розмір екрану, що полегшує заповнення декларації на мобільних пристроях, таких як планшет і мобільний телефон [7].

Таким чином, підвищення якісного сервісного обслуговування платників податків відбувається за рахунок застосування передових інформаційних технологій, а також шляхом удосконалення розроблених та впровадження новітніх електронних сервісів із врахуванням поточних потреб суб'єктів господарювання. Крім того, огляд сервісного обслуговування наведених вище країн підтверджує той факт, що діяльність фіскальних органів має бути спрямована на покращання клієнтоорієнтованого підходу до платників, перетворюючи фіскальну службу на сучасну сервісну установу, з урахуванням позитивного європейського досвіду.

Список використаної літератури

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Про затвердження документів, які регламентують діяльність ЦОП: наказ ДФС України від 31.07.2014 № 22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0739872-18>
3. Олійник О. Д. Сучасний стан діяльності фіскальних органів України та ЄС та їх місце в системі органів публічного управління. *Малий і середній бізнес (право, держава, економіка)*. 2015. № 1–2. С. 5–7. URL: http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/1027/1/1031_IR.pdf
4. Веб-ресурс Національної податкової адміністрації Польщі. URL: <https://www.yavp.pl/uk/robota-ta-finansi/pit-za-vas-v-2019-rotsi-zapovnyt-podatкова-ale-pro-povernennia-podatku-dovedetsia-poturbuvatysia-samostiino-14725.html>

5. Веб-ресурс Служби державних доходів Латвії. URL: <https://www.vid.gov.lv/ru>
6. Матвейчук Л. О. Досвід електронного оподаткування в Естонії та можливості адаптації в Україні. *Актуальні проблеми державного управління*. 2015. № 1. С. 330–339. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2015_1_48.
7. Веб-ресурс Податково-митного департаменту Естонії. URL: <https://www.emta.ee/ru/informaciya-i-novosti-e-maksuamete-toll/elektronnye-deklaracii-teper-oformleny-po-novomu>